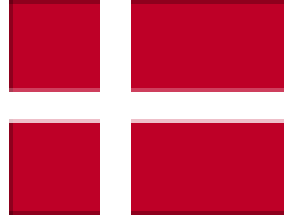

KONYA TİCARET ODASI

DANİMARKA ÜLKE RAPORU

Etüd - Araştırma Servisi
Kasım 2006

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....3

BÖLÜM I DANİMARKA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. Ülke Kimliği.....3
1.2. Siyasi ve İdari Durum4

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

2.1. Temel Ekonomik Göstergeler6
2.2. Ekonomideki Belli Başlı Sektörler.....7
 2.2.1. Tarım8
 2.2.2. Sanayi8
 2.2.3. Ulaştırma ve Telekomünikasyon9
 2.2.4. Hizmetler (Bankacılık, Turizm)10
 2.2.5. Enerji10
2.3. Dış Ticaret10
 2.3.1. Danimarka'nın Dış Ticaret Dengesi11
 2.3.2. Danimarka'nın Yıllar İtibariyle Ükelere Göre İthalatı ve İhracatı12
 2.3.3. Ülke Toplulukları veya Ekonomik Topluluklara Göre Dış Ticaret.....12
 2.3.4. Mal Grupları İtibariyle Dış Ticaret.....13

BÖLÜM III TÜRKİYE İLE EKONOMİK VE TİCARİ İLİŞKİLERİN GELİŞİMİ

3.1. Ekonomik İlişkilerin Genel durumu.....14
3.2. Ticari İlişkilerin Genel Durumu15
3.3. Dış Ticaret İstatistikleri (Ülkenin istatistiklerine göre, Dolar bazlı).....16
3.4. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller17
3.5. İki Ülke Arasındaki Yatırım İlişkileri17
3.6. Pazar ile İlgili Bilgiler18
3.7. Belli Başlı Ekonomik ve Ticari Kuruluşlar20
3.8. Sorunlar, Görüş ve Öneriler21

KAYNAKÇA23

GİRİŞ

Bu raporda Danimarka'da ekonomi, ticaret, sanayi, tarım, hizmetler, enerji gibi alanlarda meydana gelen iç ve dış gelişmeler hakkında bilgi ve değerlendirmelere yer verilmekte, Danimarka ile Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerde yaşanan son gelişmeler, bu bağlamda ikili ticaret hacmi, yapılan ekonomik ve ticari içerikli ziyaretler, yatırım alanındaki faaliyetler ve yeni işbirliği olanakları ele alınmaktadır.

BÖLÜM I DANİMARKA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1.1. ÜLKE KİMLİĞİ

Ülkenin Adı: Danimarka Krallığı

Yönetim Şekli: Parlamenter Monarşi

Başkent: Kopenhag

Resmi Dili: Danca, Faroese

Yüzölçümü: 43,094 km²

Nüfus: 5,411,405

Nüfus artışı: %0,33 (2000 tahmini)

Önemli Kentler ve Limanlar: Kopenhag, Aarhus, Aalborg, Odense (kentler)
Kopenhag, Aarhus, Esbjerg (limanlar)

Para Birimi /Paritesi: Danimarka Kronu

1 USD=5.99 DKK

Etnik Gruplar: İskandinav, Alman, Türk, Somali, İranlı

Din: Hıristiyan

Uluslararası Telefon Kodu: 45

Resmi Tatil Günleri:

Yeni Yıl	1 Ocak
Dini Tatil	13 Nisan
Dini Tatil	14 Nisan
Dini Tatil	17 Nisan
Dini Tatil	12 Mayıs
Resmi Tatil	25 Mayıs
Dini ve Resmi Tatil	5 Haziran
Noel	24-26 Aralık

1.2. SİYASİ VE İDARİ DURUM

Yasaları, Hükümet ve Millet Meclisi yapar. Hükümet ve kamu idaresi yasaları uygular. Sözgelimi yurttaşların kendi aralarındaki anlaşmazlıklarda, ya da yurttaşlarla özel şirketler arasındaki anlaşmazlıklarda, veya yurttaşlar ile devlet makamları arasındaki anlaşmazlıklarda, yargılama ve ceza verme yetkisi mahkemelerindir. Mahkemeler, Şehir Mahkemeleri, Adliyeler ve Yargıtay'dan oluşmaktadır.

1.2.1. Yasama

Ulusal parlamento “Folketinget”, Millet Meclisi, değişik politik partilere mensup 179 üyeden oluşmaktadır. Milletvekilleri dört yıl için seçilirler. Millet Meclisi'nin 2 üyesi Gronland'dan, 2 üyesi de Faroe adalarından seçilmektedir. Halk idaresinin en önemli belirleyicisi, saydam ve anlaşılır olmasıdır. Bundan ötürü Millet Meclisi'ndeki görüşmeler kamuya açıktır. Politik sistem, seçmenler tarafından eş zamanlı olarak, basın aracılığı ile denetlenir ve eleştirilir.

1.2.2. Yürütme

Hükümet bir veya bir kaç partiye mensup bakanlardan oluşur ve başbakan tarafından yönetilir. Millet Meclisi'nde bulunan bir çoğunluk, hükümete güvensizlik duyuyorsa, bu durumda hükümet istifa etmek veya bir parlamento secimi ilan etmek zorundadır. Bakanlar Başbakan tarafından belirlenir. Bakanlar, belediyeler ve eyalet belediyeleri ile birlikte yürütme gücünün bir parçasıdır. Hükümetin ve bakanlıkların en önemli görevi, yasaları hazırlamak ve düzenlemektir.

Halihazırda yürütme görevi, Başbakan Anders Fogh Rasmussen başkanlığında, Danimarka Halkın Partisinin desteklediği Liberal Parti ve Muhafazakar Parti koalisyon hükümeti tarafından sürdürülmektedir.

1.2.3. Yargı

Yargı bağımsızdır. Danimarka'da bir adet Yargıtay, iki adet Adliye ve 82 adet Şehir Mahkemesi bulunmaktadır. Ayrıca belirli dava alanları için özel mahkemeler de vardır.

BÖLÜM II GENEL EKONOMİK DURUM

Danimarka ekonomisi, **yüksek büyüme hızı** (%3,1), kaydedilen **istihdam artışı**, oldukça **düşük seyreden enflasyonu**, **fazla veren bütçesi** ve **cari işlemler dengesi** ile oldukça olumlu bir görünüm sergilemektedir.

Economist Intelligence Unit tarafından 2006 yılında yapılan bir değerlendirmeye göre Danimarka, özellikle devlet ve özel sektörün ekonomideki yeri, piyasaların esnekliği ve verimliliği hususları göz önünde bulundurarak iş yapmak için en iyi ülke olarak nitelenmiştir.

2001-2003 döneminde ortalama %0.75 olarak kaydedilen büyüme oranının, 2004-2006 döneminde ortalama %2.25 olması beklenmektedir. Büyüme hızındaki bu artış temel olarak 2004 yılında vergilerin azaltılması, faiz oranlarının düşük seyretmesi ve ev fiyatlarının büyük oranda artması sonucunda özel sektör tüketim harcamalarında meydana gelen artıştan kaynaklanmaktadır. Tüketicilerin ekonominin olumlu seyrine yönelik inançları özel tüketimin büyüme hızına katkı yapmasını sürdürmesini sağlamaktadır.

İhracat ve **yatırımlarda** meydana gelen artış ekonomik büyümeye katkıda bulunan diğer önemli iki unsurdur. 2006 yılında bu iki unsurun özel tüketim harcamalarına oranla büyümeye daha büyük katkı yapması beklenmektedir.

Faiz oranları oldukça düşük düzeyde seyretmekte, bu durum bir yandan yatırımlarda artışa neden olmakta diğer taraftan da, ev kredilerine olan talebin artması sonucunda ev fiyatlarının yükselmesine sebebiyet vermektedir. Böylelikle faiz hadlerinin düşük seyretmesi yatırımların artmasına yol açmakta ve dolayısıyla gerçekleştirilen makine ve bina inşaatları harcamaları çerçevesinde ekonomik büyümeye dolaylı yoldan katkıda bulunmaktadır.

Bununla beraber, işgücü piyasasında mevcut esnek yapı ve ekonominin genelinde yaşanan büyüme işsizlik oranında büyük azalma yaratmış ve **işsizlik** halihazırda 2006 yılı Mart ayı itibariyle %4,8 seviyesine düşmüştür.

Enerji fiyatlarında yaşanan artışa rağmen, **enflasyon** düşük seviyelerde seyretmeye devam etmiş, 2006 yılı Mart ayı itibariyle %2'nin altına düşmüştür. Enflasyon oranında artışa neden olabilecek unsur yakın dönemde ücret artış taleplerinin yaratabileceği baskı olarak nitelenmektedir.

Danimarka ekonomi politikasını istikrar temelinde sürdürmekte ve bu çerçevede GSYİH'nin %1,5-2,5'u düzeyinde yıllık bütçe fazlası vermeyi hedeflemektedir. Danimarka halihazırda **kamu finansmanı** açısından Maastricht Anlaşmasında yer alan kriteri karşılamakta, olumlu kamu finansmanı göstergeleri bağımsız olarak Danimarka Ulusal Bankası tarafından yürütülen para politikalarını da desteklemektedir. Danimarka para birimi olan Danimarka Kronunu %2.25 oranında dalgalanma marjı çerçevesinde Euroya bağlamıştır. (1 Euro= 7.46038 DKK) Bu çerçevede Danimarka Ulusal Bankası Avrupa Merkez Bankası'nın politikalarını benimsemek durumundadır.

Kamu bütçesi, 2004 yılında GSYİH'nin %2,7'si, 2005 yılında ise %5'i oranında fazla vermiştir. Bu olumlu gelişmenin temel kaynağı petrol ve doğal gazdan sağlanan gelirler ile ekonomik büyüme sonucu artan ekonomik faaliyetlerden elde edilen vergi gelirleridir. Kamu borçları ise 2005 yılı itibariyle GSYİH'nin %40,4'ne denk gelmektedir. Bu oran AB ülkeleri içinde en düşük borç/GSYİH oranlarından biri olup 2010 yılı itibariyle söz konusu oranın %26'ya düşürülmesi hedeflenmektedir.

Danimarka ekonomisinde önümüzdeki dönem problem yaratabilecek konular, işgücü piyasasında, ücret artış taleplerinden kaynaklanabilecek sorunlar, özellikle ihracat pazarlarını etkilemesi açısından petrol fiyatlarında meydana gelen artışlar, faiz oranlarına aşırı duyarlı olması itibariyle gayrimenkul piyasasından ortaya çıkabilecek gelişmeler, yaşlanan nüfusun bütçe üzerinde oluşturacağı baskıdan kaynaklanan uzun dönemli sorunlar olarak değerlendirilmektedir.

2.1. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2003	2004	2005
GSMH (yerel para birimi) (milyon DKK)	1.399.984	1.462.618	1.554.223
GSMH (milyar \$, piyasa fiyatları)	233	244	259
GSMH (SAGP göre) (milyar dolar)	167,2	174,4	188,1
Reel GSMH Artış Oranı (%)	0,7	1,9	3,1
Kişi Başına (GSMH-MG)(\$)	43.500	45.334	46.557
Enflasyon Oranı			
Toptan Eşya Fiyat İndeksindeki Yıllık Artış (%)	-	-	-
Tüketici Fiyat İndeksindeki Yıllık Artışı (%)	2,1	1,2	1,8
İşgücü (faal nüfus)	2.772.084	2.776.296	2.759.392
İşsizlik oranı (%)	6,2	6,4	5,7
Yurt Dışında Çalışan İşçi Sayısı	-	-	-
GSMH – Sektörel Büyüme Hızları (%)			
Tarım-Balıkçılık	-	-	5,2
Ulaştırma-Haberleşme	-	-	5
İnşaat	-	-	1,2
Enerji	-	-	1,4
Hizmetler (otel, lokanta, perakende sektörü)	-	-	0,2
Sabit Sermaye Yatırımları (Mahalli Para) (milyon DKK)	272.996	289.598	320.169
Kamu	25.199	23.401	29.530
Özel	247.797	266.196	290.639
Dış Ticaret (milyar \$)			
İhracat	72,5	75,4	84,5
İthalat	61,9	66,7	75,4
Denge	10,6	8,7	9,1
Dünya Ticareti İçindeki Payı (%)	1,48	1,56	1,62
Türkiye ile Ticaret (milyon \$)			
İhracat	334	312	402
İthalat	561	654	781
Denge	-227	-342	-379
Ülke Toplamı İçinde Türkiye'nin Payı (%)			
İhracat	0.46%	0.41%	0.48%
İthalat	0.91%	0.98%	1.04%
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	7,6	5,6	7,4
Borç Stokları			
İç Borç Stoku (milyar\$)	104,2	104,1	94

Dış Borç Stoku (milyar \$)	28	14	-6
Orta ve Uzun Vadeli	-	-	-
Kısa Vadeli	-	-	-
Sabit Yabancı Sermaye Yatırımları (milyar \$)	5,3	7,3	7,3
Emisyon Hacmi (mahalli para)(M1) (milyar kron)	469.2	536.6	643.5
Seçilmiş Oranlar (%)			
İhracat/İthalat	117	113	112
İhracat/GSMH	31	31	33
İthalat/GSMH	27	27	33
Cari İşlem Dengesi/GSMH	2.3%	3.0%	2.8%
Dış Borç/GSMH	12	6	-2
İç Borç/GSMH	44,4	42,6	36,2
Enerji			
Petrol rezervi	268 milyon m3 (1 Ocak 2005 itibariyle)		
Petrol Üretimi (1000 m3)	21.327	22.612	21.886
Petrol ihracatı (1000 ton)	-	14.940	-
Doğalgaz rezervi	132 milyar Nm3 (1 Ocak 2005 itibariyle)		
Doğalgaz üretimi (milyon Nm3)	7.786	9.207	10.093
Doğalgaz ihracatı (milyon Nm3)	-	4.128	-

2.2. EKONOMİDEKİ BELLİ BAŞLI SEKTÖRLER

Tüm sanayileşmiş ve teknolojik açıdan gelişmiş ülkelerde olduğu gibi Danimarka ekonomisi de hizmet sektörünün öne çıktığı bir yapı arz etmektedir. 1990lı yıllarda gelişen hizmet sektöründe en önemli faaliyet alanları bankacılık ve finans ile bilgi ve haberleşme teknolojileri olup önümüzdeki yıllarda da anılan sektörlerin ekonominin lokomotifi olma konumunu sürdürmeleri beklenmektedir. Halihazırda ülke nüfusunun yarısı hizmet sektöründe istihdam edilmektedir. Ancak tarım ve sanayi alanları da önemini korumaya devam etmektedir. 1930lara kadar sahip olduğu büyük tarım alanları ve sınırlı kaynakları ile bir tarım ekonomisi görüntüsü sergileyen Danimarka'da hayvan hastalıklarının kontrolü konusunda varolan kararlılık ve gelişmiş hayvancılık teknolojilerinin uygulamaya konulması, 19 uncu yüzyılda hayvancılığa dayalı bir sanayinin kurulması sonucunu doğurmuştur. Bugün bile et ve süt ürünleri ihracatta önemli ürünler olmayı sürdürmektedir. Tarım ürünlerinin GSYİH içindeki payı %2,1 olmasına karşın ihracattaki payı %9,7'dir.

Sanayileşme 1960larda hız kazanmış, 1970lerde Kuzey Deniz'indeki petrol ve doğal gaz rezervlerinin işletilmeye başlamasıyla birlikte sanayi ürünleri ihracattaki en önemli sektör konumunu almıştır. Sanayileşmenin ilk döneminde gıda, özellikle balık işleme ile bu ürünlerin işlenmesinde kullanılan makinelerin üretimi ana sektörler olmuş, son yıllarda ise eczacılık ürünleri(özellikle ensülin), rüzgar türbinleri alanında Danimarka, dünyadaki en önemli üretici konumuna gelmiştir. Biyoteknoloji, bilgi teknolojileri ve yazılım, gıda ve içecekler, çevrenin korunmasına ve enerji tasarrufuna yönelik sektörler de gelişme görülen sanayi alanlarıdır.

Doğal kaynakların kısıtlı olması ekonominin oldukça liberal bir yapı arz etmesini gerektirmiştir. Küçük ve orta ölçekli firmaların sayısı çok fazla olmakla birlikte Carlsberg ve Lego gibi dünya çapında tanınan firmalara da sahiptir. Danimarka firmalarının dörtte üçünün 50 kişiden az çalışanı bulunmaktadır. Küçük firmalardan oluşan bu yapının özellikle de ihracat alanında daha verimli olabilmesini teminen hükümetin de teşvikiyle çeşitli ortaklıklar oluşturulmaktadır.

2.2.1. Tarım

Danimarka tarım sektörü, Danimarka nüfusunun üç katı bir nüfusa yeterli olacak üretimiyle ihracatta önemli bir sektör olarak öne çıkmaktadır. Ülke topraklarının 2/3'ü tarım ürünleri üretimi için kullanılmaktadır.

20 inci yüzyılın ilk yarısında 200.000 adet olan çiftliklerin sayısı, 1950 yılı sonrasında giderek azalmış, 2003 yılı itibariyle ortalama 53 hektarlık 48,600 çiftliğe düşmüştür. Ayrıca kullanılan tekniklerde de büyük değişiklikler olmuş, uzmanlaşmaya gidilerek özellikle hayvancılıkta belirli bir cinsten daha fazla üretilmeye başlanmıştır. 1973-2000 döneminde üretimde yıllık %2,8 oranında artış yaşanmıştır. 1995 yılı sonrasında ise organik tarım yapan çiftliklerin sayısında artış göze çarpmakta olup halihazırda toplam çiftliklerin %7,2 'sinde organik tarım yapılmaktadır. Domuz eti, süt ve buğday tarım sektöründe önem arz eden üç temel üründür.

1980lerden başlayarak tarım ürünleri içinde en önemli ihraç ürünü olan domuz eti üretimi %50 oranında artmış, 2003 yılında da 1.9 milyon tona ulaşmıştır. Aynı dönemde süt üretimi %15 azalarak 4.6 milyon tona düşmüştür. Bunun en önemli sebebi AB tarım politikası çerçevesinde yürürlüğe konulan süt kotalarıdır.

Tarım sektöründe istihdam edilen işgücünün toplam işgücüne oranı 2003 yılı itibariyle %3 olup toplam sayısı 98.000'dir.

Balıkçılık sektörünün de tarım gibi Danimarka ekonomisinde tarihsel olarak önemli yeri bulunmaktadır. GSYİH'ya oranı açısından değerlendirildiğinde Danimarka'daki balıkçılık sektörü Avrupa'da İzlanda'dan sonra ikinci sıradadır. AB tarafından konulan avlanma kotaları avlanma bölgelerindeki faaliyetlerin azalmasına ve balık çiftliklerinin kurulmasına yol açmıştır.

2.2.2. Sanayi

Danimarka sanayi üretimi büyük çeşitlilik arz etmekte, hem ihracat hem de iç tüketim için oldukça geniş bir yelpazede üretim yapılmaktadır.

Gıda işleme sanayi (domuz eti ürünleri, süt ürünleri ve bira fabrikaları), kimya sanayi (petrol, ensülin, plastik ürünleri), mekanik mühendislik sanayi (tarım makineleri, pompalar, termostatlar, rüzgar türbinleri, buzdolapları, telekomünikasyon aletleri) ve gemicilik dikkati çeken sektörlerdir. Tüm bunların yanı sıra mobilyalar, konfeksiyon ürünleri ve oyuncaklar da üretimde arz eden kalemlerdir.

1990-1999 yılları arasında bahse konu sanayi sektöründeki fiyatlar %22 oranında artmış, istihdam ise %7 oranında azalmıştır. Bu durum sektördeki verimliliğin altını çizmektedir. Son yıllarda bu sektördeki istihdamda azalma eğilimi devam etmekte olup 2003 yılı itibariyle 439,000 kişilik bir işgücü söz konusudur.

Ülke sanayinin yapısı 1990 yılı sonrasında büyük farklılaşma göstermiş, gıda ve içki sanayi ülke üretimindeki mevcut payını sürdürürken, tekstil ve konfeksiyon sektörü üretiminde büyük bir azalma yaşanmıştır. Bu gelişmenin temel kaynağı, bu sektörde Doğu Avrupa ve Güney Doğu Asya ülkelerinde gerçekleştirilen üretimde kullanılan ucuz işgücü ve artan rekabettir. Bununla beraber, kimya sanayi, bilgi teknolojileri ve biyoteknoloji alanlarında Danimarka dünyada çok önemli bir konuma sahip olmuştur.

2.2.3. Ulaştırma ve Telekomünikasyon

Danimarka oldukça gelişmiş bir altyapıya sahiptir. Demiryolları ile hemen hemen tüm şehirlere ulaşmak imkan dahilinde bulunmaktadır. Yolcu taşımacılığının %7'si, mal taşımacılığının %8'i demiryolları ile gerçekleştirilmektedir. Hava yolu trafiği açısından da dünyadaki en yoğun hava sahalarından birine sahiptir. Danimarka'daki havayolu taşımacılığının %75'i Kopenhag havaalanı aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Diğer önemli uluslararası havaalanları Aarhus, Aalborg ve Billund'da bulunmaktadır. Toplam 71,950 km uzunluğunda olan karayolları da yüksek standarda sahip olup mevcut trafiğe göre büyük bir kapasiteye sahiptir.

2000 yılı Haziran ayında Danimarka ve İsveç'i birbirine bağlayan Oresund köprüsünün açılmasıyla birlikte, Kopenhag'dan Malmö'ye 20 dakikada ulaşma imkanı yaratılmış ve Danimarka Avrupa kıtasını İskandinav ve Baltık Ülkelerine bağlayan bir geçiş noktası konumuna kavuşmuştur.

Danimarka telekomünikasyon sektörü ise 1996 yılında tamamen özelleştirilmiş olup, Batı Avrupa'da rekabete en açık piyasalarından biri olarak değerlendirilmektedir. Diğer İskandinav ülkelerinde olduğu gibi Danimarka da cep telefonu kullanımı alanında öncü ülkelerden biri olmuş, 2001 yılı itibariyle cep telefonu kullanıcılarının sayısı sabit telefon kullanıcı sayısının üzerine çıkmıştır.

2002 yılı ortası itibariyle Danimarka hane halkının %95'inin ADSL aracılığıyla geniş bantlı internet erişimi imkanı bulunmakta olup, 2003 yılında 100 kişi başına Internet aboneliği 66 adet, cep telefonu aboneliği ise 85 adet kaydedilmiştir. Bilgisayar kullanımının çok yaygın olduğu ülkede, yüksek eğitim seviyesinin yanı sıra bu durumun iki önemli sebebi bulunmaktadır. Öncelikle elektronik ürünlerde geleneksel olarak yoğun bir rekabet yaşanmakta, bu da fiyatların düşmesine neden olmakta ve bilgisayar kullanımını yaygınlaştırmaktadır. Diğer önemli faktör de 1980lerin ortalarından başlayarak bilgi teknolojilerinin kullanımının yaygınlaştırılmasının bir devlet politikası olarak benimsenmesidir.

2.2.4. Hizmetler (Bankacılık, Turizm, Sigortacılık, Diğer Hizmetler)

Bankacılık: Toplam işgücünün %4'ünün istihdam edildiği bankacılık sektöründe toplam 69 finansal kurum faaliyet göstermektedir. Bu sektörde 1980lerde yaşanan büyüme sonrasında ortaya çıkan olumsuz piyasa şartları ve artan rekabet 1990'lı yılların başında bir kriz yaşanmasına neden olmuş, sonrasında bankacılık sektöründe yeni bir yapılanmaya gidilmiştir. Büyük ve güçlü bankaların gerekliliği sektörde konsantrasyona gidilmesini gerekli kılmış, gerçekleştirilen şirket birleşmeleri ve satın almalar sonucunda Danske Bank ve Unibank olmak üzere iki büyük banka ortaya çıkmıştır. Unibank'ın daha sonra MeritaNordBankaen ve Christiania-Kreditkassen bankası ile birleşmesiyle Nordea oluşturulmuştur. 1989 yılında 231 olan toplam banka sayısı 2003 yılında 169'a düşmüştür. Bu sektörde faaliyet gösteren diğer önemli bankalar JyskeBank, Sydbank ve SparNord'dur.

Turizm: Turizm sektörünün önemli bir gelir kaynağı olduğu Danimarka'da 1990li yılların ortalarından bu yana bu sektörden elde edilen gelir 35 milyar DKK'unu aşmıştır. Ülkeyi ziyaret eden turistler arasında Norveç ve İsveçli turistler önemli bir yer tutmaktadır.

2.2.5. Enerji

Danimarka enerjisini, Kuzey Denizindeki petrol ve doğal gaz rezervleri, kömür ithalatı ve rüzgar enerjisinden sağlamaktadır. Teknolojik gelişmeler ışığında jeotermal enerji, güneş enerjisi gibi kaynaklar da yaratılmaya çalışılmakta ancak bu kaynaklar oldukça düşük seviyelerde kalmaktadır. Kömür, elektrik üretimi açısından büyük önem arz etmekte, maliyet ve nitelik hususları göz önünde bulundurularak genellikle Avrupa dışındaki ülkelerden ithal edilmektedir.

Kuzey Denizde gerçekleştirilen petrol ve doğal gaz üretimi iç talebi karşılamanın yanı sıra ihracatta da büyük önem arz etmekte ve 1990lar sonrasında kaydedilen cari işlemler fazlasına büyük katkı yapmaktadır. Doğal gaz için en önemli ihraç pazarları İsveç ve Almanya'dır. Bununla beraber, Danimarka Batı Avrupa'da Norveç ve İngiltere'den sonra üçüncü büyük petrol üreticisidir. Bu alanda faaliyet gösteren dört şirket Maersk Oil and Gas AS, Statoil Exploration and Production AS, Amerade Hess ApS, Dansk Olie og Naturgas'dır.

En önemli doğal kaynakları ülkenin Kuzey Denizi kıyılarında yer alan petrol ve doğal gaz rezervleridir.

2.3. DIŞ TİCARET

Danimarka, Euroyu para birimi olarak kabul etmemiş olmakla birlikte, para birimi olan Danimarka Kronunu çok dar bir dalgalanma marjı çerçevesinde Euroya bağlamış olması nedeniyle Euronun değerinde yaşanan gelişmelerden doğrudan etkilenmektedir. Bu çerçevede 2001-2004 döneminde Euronun Dolar karşısında önemli oranda değer kazanması sonucunda bu dönemde uluslararası piyasalarda rekabet edebilirliğini büyük ölçüde kaybetmiş, ancak 2005 yılında bu durum değişmiş ve ihracat büyük oranda artmıştır.

İhracatında yaşanan artışta dünya ekonomisindeki büyümenin rolü büyüktür. Ancak önemli ihracat kalemlerinden örneğin tarım ürünleri ve medikal ürünlerin dünya ekonomisinin büyüme hızına karşı duyarlı olmadığı da dikkate alınması gereken bir unsurdur.

Uluslararası döviz piyasalarındaki gelişmeler ve Avrupa ekonomisindeki olumlu gelişmeler 2005 yılında ihracatın artmasına katkıda bulunmuş olup ihracattaki artış eğiliminin 2005 yılındaki kadar olmasa da 2006 yılında da devam etmesi ve ihracat artış hızının yavaşlaması beklenmektedir. Ayrıca uluslararası döviz piyasalarındaki gelişmelerin önümüzdeki dönemde Danimarka para biriminin rekabet gücünü yitirmesine neden olacağı tahmin edilmektedir.

2.3.1. Danimarka'nın Dış Ticaret Dengesi

Danimarka iç pazarının küçük oluşu, Danimarkalı üreticilerin dış pazarlara yönelmesini gerektiren bir unsur olmuş, bu bağlamda da dış ticaret ekonominin çok önemli bir unsuru haline gelmiştir. Genel dış ticaret verileri incelendiğinde, 2005 yılı itibariyle ihracatının 2004 yılına oranla %11 oranında artarak 84.5 milyar dolara ulaştığını, ithalatının ise yine aynı yıla oranla %12 oranında artarak 75.4 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiği göze çarpmaktadır.

Danimarka'nın dış ticaret dengesi 1986 yılından beri Danimarka lehine fazla vermektedir. 2004 yılında 2003 yılına oranla %21 azalan fazla, 2005 yılında %4 oranında artmıştır. Dış ticaret hacmi açısından değerlendirildiğinde ise yine %12 oranında bir artış göze çarpmaktadır. Bu durum Danimarka'nın ülkenin büyüme hızına büyük katkısı olan ihracatının giderek farklılaşan ve artan özelliğine dikkati çekmekte ve cari işlemler dengesine büyük katkıda bulunmaktadır.

Dünya mal ticareti açısından bakıldığında, Danimarka'nın 2004 yılı itibariyle ihracattaki payı %0,84, ithalattaki payı ise %0,72 olarak gerçekleşmiştir. Esasen Danimarka'nın, dünya hizmet ticaretinde giderek artan payı da büyük önem arz etmektedir. Nitekim aynı yıl itibariyle, toplam hizmet ihracatında 36.3 milyar USD ile %1,71, hizmet ithalatında ise 33.4 milyar dolar ile %1,59'luk paylara sahiptir. Hizmet ticaretinde dikkat çeken ürün grupları ulaştırma ve turizmdir.

2005 yılı sonu itibariyle Danimarka'nın dış ticaret hacmi bir önceki yıla göre %12 düzeyinde artarak 160 milyar dolara yaklaşmıştır. Danimarka dış ticaret fazlası veren sayılı ülkeler arasında olup, 2005 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı %112 civarında gerçekleşmiştir.

Tablo 1. Yıllara Göre Dış Ticaret Değerleri (milyon \$)

	Ihracat	Ithalat	Hacim	Denge
2003	72,446	61,922	134,368	10,524
2004	75,385	66,687	142,072	8,698
2005	84,487	75,384	159,871	9,103

2.3.2. Danimarka'nın Yıllar İtibariyle Ülkelere Göre İthalatı ve İhracatı

Danimarka'nın önemli ticaret ortakları coğrafi açıdan yakınlık arz eden ülkeler olmuş, AB'nin son genişlemesiyle birlikte de AB'nin hem ihracat hem de ithalat açısından Danimarka'nın dış ticareti içindeki payı %70 seviyesine yükselmiştir. Almanya tek başına Danimarka'nın en önemli ihraç pazarı konumundadır ve toplam ihracatın %17'si bu ülkeye yöneliktir. Bu ülkeyi İsveç (%13), İngiltere (%9), ABD (%7), Norveç(%6), Hollanda (%5,5), ve Fransa (%5) izlemektedir. Bahse konu ülkeler içinde 2004-2005 yılları itibariyle ABD'ye ihracat %25,4 oranında artmış ve bu ülke ihracat artışı açısından ilk sırada yer almıştır. Ayrıca Polonya, Çek Cumhuriyeti ve Macaristan gibi Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile Baltık Ülkeleri de Danimarka'nın dış ticaretinde ağırlık kazanmaya başlamışlardır.

Danimarka'nın ithalatında ise, Almanya (%22,3), İsveç (%13,5), Hollanda (%6,8), İngiltere (%6,1), Fransa (%4,5), Norveç (%4,5), İtalya (%4,1), Çin (% 4) en önemli tedarikçi ülkeler olma özelliğine sahiptir.

Tablo 2. Başlıca Ülkelere Göre Dış Ticaret (milyon \$)

	İhracat		İthalat	
	2003	2004	2003	2004
1. Almanya	13,281	13,616	14,264	14,807
2. İsveç	9,064	9,975	7,952	8,911
3. İngiltere	6,076	6,554	4,325	4,074
4. Hollanda	3,327	4,161	4,269	4,557
5. Norveç	4,090	4,095	2,782	3,014
6. Fransa	3,618	3,754	2,988	3,030
7. ABD	4,363	4,331	1,998	2,261
8. İtalya	2,400	2,581	2,557	2,726
9. Finlandiya	2,286	2,187	1,428	1,453
10. Belçika	1,313	1,283	2,136	2,303

2.3.3. Ülke Toplulukları veya Ekonomik Topluluklara Göre Dış Ticaret

Danimarka'nın ülke gruplarına göre dış ticareti incelendiğinde Avrupa ülkeleri ile yapılan ticaretin dünyanın diğer bölgeleri ile yapılan ticarete göre ezici bir üstünlüğünün olduğu görülmektedir. 2004 yılı verilerine göre Danimarka'nın toplam dış ticaretinin yaklaşık %71'nin Avrupa ülkeleri ile yapılmıştır. Asya ülkeleri ikinci sırada gelmektedir 2004 yılında Danimarka'ya toplam 7.6 milyar Dolar civarında ihracat yapmıştır. Buna rağmen yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere Danimarka'nın en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında hiçbir Asya ülkesi bulunmamaktadır. Amerika kıtası ile yapılan ticaret ülke grupları açısından üçüncü sırada yer almakta ve yine yukarıdaki tablodan da görüleceği gibi Amerika kıtası ile Danimarka arasındaki ticaret hacminin büyük kısmını esasen ABD ile yapılan ticaret oluşturmaktadır.

Tablo 3. Ülke Gruplarına Göre Dış Ticaret (1000\$)

	İhracat		İthalat	
	2003	2004	2003	2004
Avrupa	56,583,187	59,883,390	51,192,268	54,083,864
Afrika	811,576	807,439	307,729	593,266
Amerika	6,279,875	6,225,925	3,484,040	3,872,339
Asya	6,879,138	7,295,839	6,356,237	7,626,413
Okyanusya	630,275	868,761	229,085	300,794

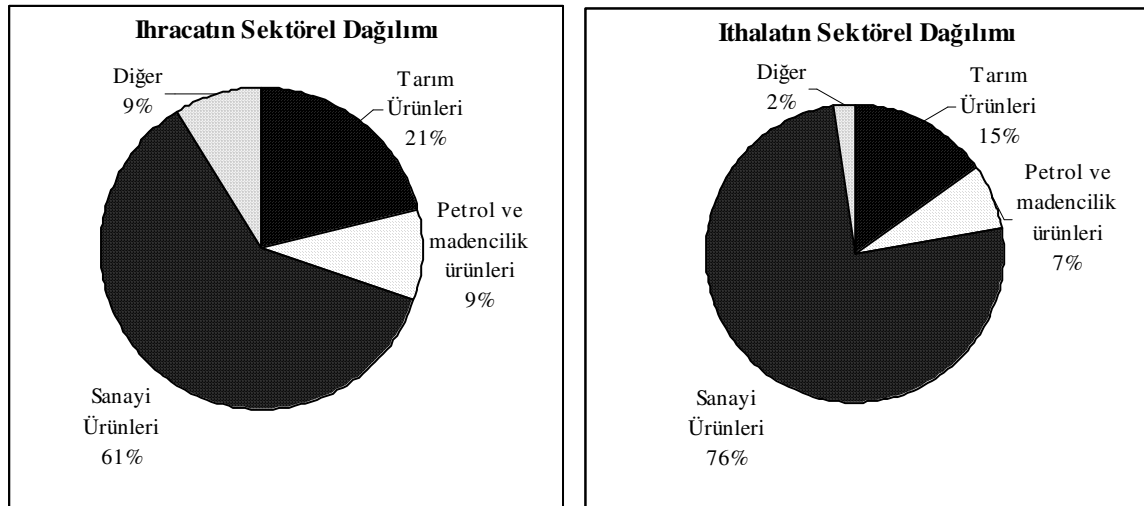
2.3.4. Mal Grupları İtibariyle Dış Ticaret

II. Dünya Savaşı sonrasında, ihracata konu ürünler oldukça büyük değişiklik göstermiş, tarım ürünlerinin payı giderek azalırken, sanayi ürünlerinin payında artış yaşanmıştır. Günümüzde Danimarka sanayi sektörünün yapısı genel olarak yüksek teknolojiye dayalı, hammadde ve yarı mamul ürün ithal ederek, küçük ölçekli, sınırlı bir alanı olan pazarlara yüksek teknoloji ürünleri satan firmalar şeklindedir. Sanayi sektöründeki bir çok firma üretiminin %50-80'ini ihraç etmekte dolayısıyla önemli ölçüde ihracata bağımlı bulunmaktadır.

İhracat gelirlerinin %60,7'si mamul madde ihracatı kaynaklıdır. Bu bağlamda, en önemli ihraç ürünleri makine ve ulaşım araçları, kimyasal ürünler, tekstil ve hazır giyim, metal ve demir ürünleri ve mobilyadır. Tarım ürünleri içinde de en önemli ürünler et ve süt ürünleri olup bu ürünlerin ihracat içindeki payı %21'dir.

1980'li yıllarda petrol endüstrisi alanında önemli yatırımlar yapılmış, sonuç olarak 1998 yılı sonrasında petrol ürünleri ihracatının cari işlemler dengesine büyük katkılar yapmaya başlamıştır. Bu çerçevede petrol ve madencilik ürünlerinin toplam ihracat içindeki payı %9,3'tur. İthalatında ise mamul maddelerin payı %75,8, tarım ürünlerinin payı %15,2, petrol ve madencilik ürünlerinin payı %6,9'dur.

Aşağıdaki şekillerde de görüleceği gibi Danimarka'nın hem ithalatının (%76) hem de ihracatının (%61) büyük kısmını sanayi ürünleri oluşturmaktadır.

BÖLÜM III TÜRKİYE-DANİMARKA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

3.1. İKİLİ EKONOMİK İLİŞKİLERİN GENEL DURUMU

Bir Avrupa Birliği üyesi olan Danimarka ile olan ekonomik ilişkilerimiz Avrupa Birliği ile olan ekonomik ilişkilerimizin gelişimine paralellik arz etmektedir.

Danimarka ile Türkiye arasındaki sermaye hareketlerinin çok yoğun olmadığı mütalaa edilmektedir. Ancak Danimarka Merkez Bankası'nın 17 Şubat 2006 tarihinden 14 günlük faiz oranını %2.4'ten %2.5'e çıkarması ilgi çekicidir. Zira bu hareket ile Danimarka Merkez Bankası Euro-Bölgesi ile arasındaki faiz farkını 0.15 taban puandan (0.15%) 0.25 taban puana yükseltmiş ve bu suretle son dönemlerde ülkeyi büyük bir hızla terk etmeye başlayan sıcak parayı ulusal ekonomi içinde tutmayı hedeflemiştir. Danimarka'dan yurtdışına sermaye hareketlerinin arttığı bu dönemde Türkiye'de ise özellikle İMKB'deki yükseliş ve birçok Türk bankasının yurtdışından temin ettiği krediler nedeniyle ciddi bir sermaye girişi yaşanmıştır. Bu nedenle resmi rakamlara ulaşamamış olmaklar beraber son dönemlerde özellikle Danimarka'dan Türkiye'ye yönelik doğrudan ve dolaylı sermaye akışında bir artış olduğu mütalaa edilebilir.

Danimarka firmalarının ülkemizin enerji ve çevre projelerine artan ilgisi ve bu konularda Danimarka'nın ileri düzeyde gelişmişliği söz konusu alanlarda yeni işbirliği olanakları doğurmaya aday görünmektedir. Danimarka Dışişleri Bakanlığı'nın bu alanlarda ülkemizde Danimarkalı firmalarca yapılacak faaliyetleri destekleme programına alması da bunun belirgin bir göstergesidir. Ancak, burada Danimarkalı firmaların ülkemizin büyüklüğü konusunda sıkıntı yaşadıklarını da belirtmek gerekmektedir. Zira, bir çok firmanın Danimarka'da büyük proje diye adlandırdığı maliyetler ülkemiz ölçeğinde oldukça düşük kalabilmekte ve Danimarkalı firmaların mali yapılarının üzerine çıkabilmektedir. Buna karşın, bu konularda sürekli bir ilginin varlığı firma başvurularından gözlenmektedir.

Diğer taraftan, özellikle, Irak'ın yeniden yapılandırılmasına yönelik olarak, Irak Savaşı'na asker göndermiş olan Danimarka'nın ilgili firmaları ile ülkemiz firmaları arasında muhtelif alanlarda işbirliğine ve ortaklığa gidilmesi doğal bir işbirliği alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda, gerek Afganistan gerek Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde de potansiyel bulunduğu bir gerçektir.

Danimarka'da faaliyet gösteren Türk firmalarının sayısı ise son derece cüzi olup, bu firmalar genellikle turizm, gıda, tekstil, lokantacılık sektörlerinde faaliyet göstermektedirler. Ancak, söz konusu firmalarımızın hemen hemen tamamının küçük ve orta ölçekli olduklarının belirtilmesinde yarar bulunmaktadır.

3.2. İKİLİ TİCARİ İLİŞKİLERİN GENEL DURUMU

1996 yılında Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin kurulması ile birlikte Türkiye-Danimarka ticaretinde sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergileri kaldırılmış, tarım ürünlerinde de belli bazı ürünler çerçevesinde karşılıklı pazara giriş kolaylıkları sağlanmıştır.

İki ülke arasındaki ticaret hacmi yıllar itibariyle az da olsa artma eğilimi göstermiş, 2005 yılında 1 milyar dolar sınırını aşmıştır. Bir önceki yıla kıyasla Danimarka verilerine göre ihracatımız 2005'te % 20 oranında artarak 781,2 milyon dolar seviyesine ulaşmış, ithalatımız ise yine aynı yıla oranla %29 oranında artarak 402,2 milyon dolar olmuştur. Danimarka ile ticaretimiz, çoğu AB üyesi ülke ile mevcut ticaret ilişkimizin aksine ülkemiz lehine fazla veren bir nitelik arz etmektedir. Danimarka, Türkiye'nin önemli ihrac pazarları arasında 18 inci sırada yer almaktadır. Bu çerçevede, Türkiye, Danimarka'nın toplam ithalatında %1 civarında bir paya sahiptir.

Danimarka ile ekonomik ve ticari ilişkilerimizde genel hatları itibariyle, önemli sorunlar bulunmamaktadır. Ülke ekonomisi son derece liberal temellere dayandığından, ülkemiz ekonomisinin itici gücü olan dış ticaret açısından oldukça avantajlı bir konumdadır. 1999 yılından beri, ikili ticarete ülkemiz lehine olan gelişme, artarak içinde bulunduğumuz yıl da devam etmiştir.

Danimarka'ya yönelik ihracatımızdaki en önemli maddeler tekstil ve konfeksiyon ürünleri, otomotiv ve yan sanayi ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar, eczacılık ürünleri, sebze ve meyvelerden oluşmaktadır. Danimarka ile ticaretimizde en dikkat çekici nokta ihracatımızın tek bir ürün üzerinde yoğunlaşmış olmasıdır. Tekstil ve hazır giyim ürünleri ihracatımız, tüm ihracatımızın ortalama olarak % 60'ına tekabül etmektedir. Oysa, Danimarka'nın diğer ülkelerden yaptığı ithalat incelendiğinde, ürün grupları arasında daha dengeli bir dağılım olduğu görülmekte, bu durum da, Danimarka pazarının ülkemizin diğer sektörleri için de önemli ihrac potansiyeli sunduğu sonucunu doğurmaktadır.

Danimarka'dan gerçekleştirdiğimiz ithalatta ise kazanlar, makineler, eczacılık ürünleri, elektrikli makine ve cihazlar, albuminoid maddeler, ayar cihazları, tıbbi aletler, demir ve çelikten eşya dikkati çekmektedir. İthalatımızdaki ilk üç ürünün (kazanlar, makineler; eczacılık ürünleri, elektrikli makineler) toplam ithalat içindeki payı %64 olup, bu durum ihracatımızda tekstil ve konfeksiyon ürünlerinde yaşanan yoğunlaşmanın bir benzerinin ithalatımızda yaşandığını, Türkiye'nin ithalat yapısı göz önünde bulundurulduğunda halihazırda ticarete konu olan ürünler dışında çok farklı alanlarda işbirliği olanaklarının yaratılabileceğini ortaya koymaktadır.

Bahse konu imkanların değerlendirilmesi tamamen iş adamlarımızın alacakları kararlara bağlıdır. Söz konusu kararların Danimarka'ya yönelmesi ise pazarın çok iyi bir şekilde işadamlarına anlatılması, düzenlenen fuarlara katılım ve muhtelif tanıtım faaliyetlerinin eşgüdümü ile mümkün olabilecektir.

3.3. DIŞ TİCARET İSTATİSTİKLERİ

Tablo 4. Türkiye-Danimarka Dış Ticareti (Milyon \$)

	Ihracat	İthalat	Hacim	Denge
2003	334,366	561,398	895,765	-227,032
2004	311,642	653,915	965,556	-342,273
2005	402,154	781,154	1,183,308	-379,000

Başlıca Maddelere Göre Türkiye'ye İhracat

Tablo 5. Danimarka'nın Türkiye'ye İhracatında İlk 20 Ürün

Ürün tanımı	2005	2005/3 aylık	2006/3 aylık	Değişim
Enzimler	20,814,883.73	4,810,852	5,413,285	12.52%
Gücü 1000-5000 kW arasındaki deniz taşıtları için içten yanmalı pistonlu motorlar	20,014,325.17	6,379,644	5,559,295	-12.86%
Gücü 5000 kW ı geçen deniz taşıtları için içten yanmalı pistonlu motorlar	18,916,294.18	0	4,261,692	
Motorların aksam ve parçaları	16,793,926.37	3,402,839	5,265,824	54.75%
Hemoglobin, kan globulinleri ve serum globulinleri	15,994,251.88	410,485	0	-100.00%
Ağırlık itibariyle kükürt miktarı % 2'yi geçen fakat % 2,8'i geçmeyen fuel oiller	11,996,028.60	0	0	
Hormonlar, vitaminler	11,284,718.15	1,892,653	1,546,268	-18.30%
Karıştırmaya veya yoğurmaya mahsus makina ve cihazlar	8,826,508.56	244,925	314,389	28.36%
Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	7,416,359.59	1,546,529	0	-100.00%
Metalden boru şeklinde iğneler ve cerrahi dikiş iğneleri	6,652,392.29	1,150,405	2,122,242	84.48%

Başlıca Maddelere Göre Türkiye'den İthalat

Tablo 6. 1 Danimarka'nın Türkiye'den İthalatında İlk 20 Ürün

Ürün tanımı	2005	2005/3 aylık	2006/3 aylık	Değişim
Tişörtler, fanilalar, atletler ve diğer örme iç giyim eşyası	81,125,551	24,100,047	29822056.85	23.74%
Pantolonlar, tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar (erkekler için)	55,078,362	14,019,374	16617595.89	18.53%
Sarıncılı gemiler (tankerler)	40,645,719	0	11653339.73	
Motorlu taşıtlar	31,092,820	6,251,213	6725769.863	7.59%
Pantolonlar, tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar (kadınlar için)	28,790,323	9,799,636	12910013.18	31.74%
Pantolonlar, tulumlar, kısa pantolonlar ve şortlar (erkekler için)	26,333,184	10,243,726	10843128.08	5.85%
Pamuktan hafif ince örme kazak ve süveterler	22,435,471	4,726,344	6299021.918	33.27%
Pamuktan hafif ince örme kazak ve süveterler	21,904,143	5,663,785	6043638.527	6.71%
Pamuktan bluzlar, gömlekler	20,979,478	3,826,450	8583872.774	124.33%
Sentetik ve suni liflerden bluzlar, gömlekler	11,773,130	1,115,742	3115743.664	179.25%

Danimarka, dış ticaret politikasıyla ilgili tüm mevzuatını Avrupa Birliği müktesebatına uyumlaştırmış bulunmaktadır. Genel kural serbest ticarettir. Ancak, uluslararası taahhütler çerçevesinde, bazı «hassas» ürünlerin Topluluk sınırlarına girişi gözetim altına alınmış ve hatta sınırlanmış, trafik sapmasını önlemek amacıyla da belirli tedbirler alınmıştır. Bu çerçevede kontenjana tabi ürünler ithalat lisansı ile ithal edilmekte, ithalat akışının izlenmesi gereken bazı ürünlerde ise gözetim belgesi düzenlenmektedir.

Danimarka'nın gümrük rejiminde uluslararası alanda geçerli kamu sağlığı, kamu düzeni ve güvenliği, milli varlıkların, hayvan ve bitki türlerinin ve çevrenin korunması, taklit ile mücadele gibi esaslara dayalı olmak üzere, ithali ve ihracı özel izne tabi ürünler mevcut bulunmaktadır. Bu bağlamda, insan sağlığı ile doğrudan ilgili ürünlerde, Danimarka'ya katı standart kuralları çerçevesinde ihracat yapılabilmektedir.

Gıda sektöründe, üretim aşamasında AB hijyen ve sağlık kriterlerine uygunluk konusunda, pestisit, aflatoksin, vitamin gibi kimyasal içeriklerle ilgili üst limitlerde ve ambalaj ve paketleme standartlarında son derece katı bir kontrol ve denetleme sistemi uygulanmakta olup, söz konusu kriterler bu ülkeye özellikle süt ve süt ürünleri ile bal ihracatında problemler yaşanmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, diğer AB ülkeleri gibi Danimarka da, “AB Gümrük Birliği Ortak Komitesi” kararlarına istinaden, ülkemizden kümes hayvanları ürünleri, tavuk ve tavuk ürünleri ithalatına yasaklama uygulamaktadır. Diğer taraftan, hayvan hastalıkları neden gösterilerek, ülkemizden canlı hayvan ve et ithalatına da yasaklama getirilmiştir

3.4. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ ANLAŞMA VE PROTOKOLLER

- Ticaret Anlaşması (15 Aralık 1948)
- Türkiye-Danimarka İktisadi, Sınai, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması (26 Ekim 1976)
- Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (7 Şubat 1990)
- Sağlık İşlerine İlişkin Protokol (25 Nisan 1991)
- Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (30 Mayıs 1991)
- Turizm İşbirliği Anlaşması (20 Temmuz 1993)
- Türkiye-Danimarka Ekonomik, Sınai, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Karma Komisyonu II. Dönem Toplantısı Mutabakat Zaptı (8 Kasım 1995)
- Sosyal Güvenlik Sözleşmesi (13 Aralık 1999)

3.5. İKİ ÜLKE ARASINDAKİ YATIRIM İLİŞKİLERİ

Dünyada refah ekonomileri denildiğinde akla gelen ülkelerin en başında yer alan Danimarka, bu özelliğinden de kaynaklanan bir ivme ile İskandinavya Yarımadasının cazibe merkezi ve özellikle son yıllarda Orta ve Kuzey Avrupa ülkelerine yapılan ticarete dağıtım noktası olma konumunu kazanmıştır.

Halkının alım gücü oldukça yüksek olan bu ülkede, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek temel ekonomik hedeflerden biri olmuş ve bu çerçevede, son derece şeffaf, kolay anlaşılabilir ve olabildiğince kısıtlama, engelleme ve bürokrasiden arınmış bir yabancı sermaye mevzuatı uygulamaya konmuştur. Bu bağlamda, son yıllarda Danimarka'ya giren yabancı sermaye miktarında önemli artışlar yaşanmıştır. Buna rağmen, ülkeye daha fazla yabancı sermaye çekebilmek amacıyla, mevzuatta yeni açılımlar ve esneklikler hayata geçirilmesi imkanları araştırılmaktadır.

Danimarka'ya daha fazla yabancı sermaye girişini sağlamak amacıyla, Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan "Invest in Denmark" birimi, bu çerçevede sürekli araştırma ve çalışmalar gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda, özellikle oturma ve çalışma izni, yabancı personel istihdam etme ve gelirden alınan vergilerin %60-65'ler seviyesinde olduğu ülkede yabancı sermaye ile ilgili vergi kolaylıkları ve indirimleri konularında bazı yeni uygulamaların yakın bir gelecekte hayata geçirilmesi yönünde çalışmalar yapılmaktadır.

Danimarka, Türkiye'ye yabancı sermaye yatırımı yapan ülkeler arasında 225 milyon \$ ile 16. sırada yer almaktadır. Türkiye'de Danimarkalı firmaların ortaklığı ile kurulmuş toplam 49 *firma* bulunmakta olup, bu firmaların getirdikleri sermayenin toplam yabancı sermaye içindeki payı % 0,79 gibi küçük bir oranı teşkil etmektedir. Söz konusu firmalar ticaret, otel-pansiyon, restoran, kafe, içki, su ürünleri, hayvancılık, gıda sanayi, elektronik sanayi, endüstriyel kimyasal ürünler gibi alanlarda faaliyet göstermektedirler. Söz konusu firmaların tam listesine Hazine Müsteşarlığı'nın, "Türkiye'ye Yatırım" başlığı altında yer alan "yabancı sermayeli firmalar listesi"nden ulaşılabilmektedir.

Gelir dağılımında eşitlik, adalet ve hukuk sistemi, işsizlik ile mücadele, herkes için istihdam ve gelir imkanı yaratma, ekonomik kazanımlardan çok insan hakları ve sosyal güvencelerin önceliği teşkil etmesi, temel hak ve özgürlüklerin korunması ve en üst düzeyde yaşanması, sağlık, eğitim gibi vatandaşların temel ihtiyaçlarının devlet tarafından karşılanması ve finanse edilmesi, bu bağlamda refah ekonomisi olma özelliğinin korunması ve gelenekler ile çok uzun yıllardır uygulanan geçmişten gelen temel kuralların muhafaza edilmesi gibi konuların vazgeçilmez ve taviz verilemez öncelikler olarak benimsendiği Danimarka'da, ülkeye gelen yabancı sermayenin de bu özellik ve değerlere karşı çok hassas davranması beklenmektedir.

3.6. PAZAR İLE İLGİLİ BİLGİLER

- Danimarka coğrafi konumu itibarıyla Nordik ülkeleri ve Baltık Denizi bölgesi pazarlarına kolay erişimi bulunan bir pazardır. Toplamda 100 milyon üzerinde bir nüfusa sahip bu bölgedeki ülkelerin yarısının satın alma gücü yüksektir.
- Danimarkalı tüketiciler diğer gelişmiş ülkelere nazaran daha muhafazakardır. Genellikle kalite ve teknolojisini bildikleri ürünleri satın almayı tercih etmektedir.
- Rekabetin fazla olduğu pazarda fiyat, kalite, zamanında teslim, satış sonrası hizmetler ve müşteri ilişkileri firmaların başarısını etkilemektedir.

- Danimarkalı firmalar uzun dönemli ticari ilişkileri tercih ettiklerinden Danimarka pazarına girmeyi düşünen firmaların uzun dönemli plan yapmaları ve yerli firmalar ile ilişkilerini bu yönde geliştirmelerinde fayda vardır. Danimarkalı firmaların, çalıştıkları firmaları kolay değiştirmedikleri göz önüne alınmalıdır.
- Yeni ürün ile pazara girmeyi planlayan ihracatçı firmaların gerek yerel gerekse uluslararası firmalar ile rekabet için hazırlıklı olmaları gerekmektedir. Bu nedenle yerel distribütörler veya acenteler yeni ürünlerin temsilciliğini alırken daha tedbirli davranmakta, pazara giriş bedelinin bir kısmı için firmadan finansal katkı talep edilebilmektedir. Çoğu zaman pazara yeni girecek firmalar için kendi satış ofislerini kurmaları tercih edilen yöntemdir.
- Ücretler yüksektir. Gelir vergi oranı dünyada en yüksek olan ülkelerden biri Danimarka'dır. Diğer taraftan kurumlar vergi oranı AB içinde en düşük olan ülkeler arasındadır.
- Tüketiciler oldukça bilgili ve eğitilidir. Satın alma güçleri de fazladır. Bu nedenle, ürün kalitesi, gıda sağlığı konusunda oldukça hassastır. Teknolojiyi takip etmekte ve son model ürünleri kullanmaya eğilimlidir.
- Diabetik ve organik ürünlere ilgi fazladır. Gıda pazarına girecek firmaların, pazarda doğal ürünlerin tercih edildiğini dikkate almalarında fayda vardır. Farklı yağ-şeker oranı içeren ürün çeşitleri sunmaları pazara girişte avantaj sağlamaktadır.
- Haftalık çalışma saati 37 saat olduğundan boş zamanları fazladır. Bu nedenle ev sinema sistemi, spor aletleri gibi zevke yönelik tüketim malları pazarı büyümektedir.
- Tüketim malları, ithalatçı firmalar ve distribütörler aracılığıyla dağıtılmaktadır. Perakendeciler ve mağazalar tarafından doğrudan ithal yolu giderek artmaktadır. Zincir mağazalar gıda haricindeki perakende ticaretinde öne çıkmaktadır.
- Gıda perakende sektöründe toplam perakende gıda pazarının %50'sini oluşturan FDB ve Dansk Supermarked firmaları perakende gıda sektörünün en büyük iki zincir mağazasıdır. Yaklaşık 30 civarında bağımsız gıda ithalatçısı firma bulunmaktadır.
- Danimarka'da bilgi teknolojisi oldukça yaygındır. Nüfusun %98'i hızlı internet bağlantısına sahiptir. Çeşitli servis sağlayıcılarının bulunduğu ülkede ADSL, kablolu erişim, modem ve yerel ağ gibi çeşitli erişim imkanları yaygındır.
- Satış dağıtım imtiyazı veya isim-marka-işletme hakkının kullanılması anlamına gelen **Franchising Sistemi** Danimarka'da 1990 sonrasında gelişmeye başlamış ve günümüzde ticari ilişki kurmada ve iş ortamına girmede etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır.
- **Ulaşım Sistemi:** Gelişmiş ulaşım altyapısı sayesinde adalar ve Jutland bölgesi tüneller ve köprüler ile birbirine bağlıdır. Coğrafi konumu dolayısıyla birçok şehir, deniz taşımacılığı ve liman ticaretine elverişlidir. Kış döneminde buzullar deniz ticaretini yavaşlatabilmektedir. Kopenhag Serbest Limanı, ülkedeki tek serbest limandır. Kopenhag Limanı ve İsveç'teki Malmo Limanı, 2001 yılında, serbest liman işlemleri de dahil olmak üzere tüm ticari

faaliyetlerini CMP isimli bir firma altında birleştirmiştir. Kopenhag Serbest Limanı, yabancı menşeli firmaların ambar, depo imkanları kurmaları için açıktır.

3.7. BELLİ BAŞLI EKONOMİK VE TİCARİ KURULUŞLAR

Tablo 7. İthalat ve İhracatta En Büyük Firmalar

ARLA FOODS AMBA

Skanderborgvej 277, 8260 Viby J
Denmark
Tel: 89 38 10 00 Fax: 86 28 16 91
www.arlafoods.com , arla@arlafoods.com

BANG & OLUFSEN A/S

Peter Bangs Vej 15
P.O. box 40
DK-7600 Struer
Denmark
Tel: 96 84 11 22 Fax: 96 84 50 33
<http://www.bang-olufsen.com>
CVR no. 41257911

CABINPLAST A/S

Roesbjergvej 9, 5683 Haarby Denmark
Tel: 63 73 20 20 Fax: 63 73 20 00
www.cabinplant.com , cpi@cabinplant.com

CARLSBERG DANMARK A/S

Vesterfælledvej 100,1799 København V
Tel: 33 27 33 27 Fax: 33 27 47 11
www.carlsberg.dk , carlsberg@carlsberg.dk
CVR no: 25508386

COWI A/S

Parallelvej 2, 2800 Kgs. Lyngby
Tel: 45 97 22 11 Fax: 45 97 22 12
www.cowi.dk , cowi@cowi.dk
CVR no: 44623528

DANFOSS A/S

Nordborgvej 81, 6430 Nordborg
Tel: 74 88 22 22 Fax: 74 49 09 49
www.danfoss.com danfoss@danfoss.com
CVR no: 20165715

DANISCO A/S

Langebrogade 1,1411 København K
Postboks 17 1001 København K
Tel: 32 66 20 00 Fax: 32 66 21 75
www.danisco.com , info@danisco.com
CVR no: 11350356

J LAURITZEN A/S

Sankt Annæ Plads 28,1250 København K
Postboks 2147,1291 København K
Tel: 33 96 80 00 Fax: 33 96 80 01
www.j-lauritzen.com CVR no: 55700117

LEGO A/S

Aastvej 1, 7190 Billund
Tel: 79 50 60 70
www.lego.dk
CVR no: 54562519

LE KLINT

Egestubben 13-17, 5270 Odense N
Tel: 66 18 19 20 Fax: 66 18 19 97
www.leklint.com , leklint@leklint.com

A.P. MØLLER - MÆRSK A/S

Esplanaden 50,1098 København K
Tel: 33 63 33 63 Fax: 33 63 35 01
www.maersk.com , cphinfo@maersk.com
CVR no: 22757016

NOVO NORDISK A/S

Novo Allé, 2880 Bagsværd
Tel: 44 44 88 88 Fax: 44 49 05 55
www.novonordisk.com
CVR no: 24256790

OTICON A/S

Kongebakken 9, 2765 Smørum
Tel: 39 17 71 00 Fax: 39 27 79 00
www.oticon.dk , info@oticon.dk
CVR no: 42334219

VELUX Danmark A/S

Ådalsvej 99, 2970
Hørsholm
Tel: 45 16 45 16 Fax: 45 16 45 55
www.velux.dk , velux-dk@velux.com
CVR no: 46911415

DANISH CROWN AmbA

Marsvej 43 Paderup, 8900 Randers
Tel: 89 19 19 19 Fax: 86 44 80 66

www.danishcrown.dk , dc@danishcrown.dk

CVR No: 21643939

GRUNDFOS A/S

Poul Due Jensens Vej 7, 8850 Bjerringbro
Tel: 87 50 14 00 Fax: 87 50 14 02

www.grundfos.com

CVR no: 37499919

VESTAS WIND SYSTEMS A/S

Alsvej 21, 8900 Randers

Tel: 97 30 00 00 Fax: 97 30 22 73

www.vestas.com , vestas@vestas.com

CVR no: 10403782

HEMPEL A/S

Lundtoftevej 150, 2800 Kgs. Lyngby

Tel: 45 93 38 00 Fax: 45 88 55 18

www.hempel.com hempel@dk.hempel.com

CVR no: 59946013

3.8. SORUNLAR, GÖRÜŞLER VE ÖNERİLER

Danimarka nüfus ve yüzölçümü anlamında küçük olmakla birlikte dünyanın kişi başına düşen milli gelir bakımından önde gelen ülkeleri arasında yer almakta, bu özelliği ve yine alım gücü yüksek İskandinav Ülkeleri ile Baltık Ülkelerine geçişteki konumu da dikkate alındığında ihmal edilmemesi gereken bir pazar olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğal kaynakların yetersizliği nedeniyle özellikle hammadde ve yarı mamul ürün ithalatı fazladır. Türk firmaları bu alanlarda tedarikçi olabilir.

Türkiye-Danimarka dış ticaret rakamları incelendiğinde, her iki ülkenin de diğeri için önemli bir ticaret ortağı konumunda olmadığı, ancak ticaret hacminin düzenli bir şekilde arttığı gözlenmektedir. Ticaret dengesi uzun bir süreden beri ülkemiz lehine fazla vermektedir. Danimarka pazarında Türkiye'ye yönelik olarak son yıllarda ortaya çıkan ilginin karşılıklı ziyaretler ve tanıtım etkinlikleri ile canlı tutulması suretiyle bu durumun pekiştirilmesinin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Türkiye'nin Danimarka'ya ihracatının yarısından fazlasını *tekstil ve hazır giyim ürünleri* teşkil etmekle beraber, bu miktar Danimarka'nın anılan sektördeki toplam ithalatının % 10-15'ler seviyesini aşmamaktadır. 2001 yılında %5 olan bu oranın, 2004 yılında %15 seviyesine dayandığı dikkate alındığında, Danimarka'nın bu alandaki ilgisinde artış olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla, bahse konu sektörde ülkemiz ihracatı açısından hala önemli bir potansiyel bulunmaktadır.

Bununla birlikte, hemen hemen diğer tüm ülkelerde olduğu gibi, bu ülke pazarında da Çin'in payının büyük bir hızla arttığı ve tekstil ve hazır giyim sektöründe Danimarka'nın zaten en büyük tedarikçisi olmasına karşın, bu ülkenin Danimarka pazarına yönelik tanıtım faaliyetlerine önemli bir ağırlık ve yoğunluk vermeye başladığı, ayrıca Danimarka pazarındaki alıcı ve tedarikçi firmaların Çin'e olan ilgilerinin hızlı bir şekilde gelişme gösterdiği göz önüne alındığında, söz konusu sektörde ülkemizin, ürünlerimizin, markalarımızın ve firmalarımızın tanıtım çalışmalarının hızlı bir şekilde artırılmasının büyük önemi haiz olduğu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, genel tanıtımın yanısıra, firmalarımızın da bireysel tanıtım hız ve ağırlık vermelerinin yararlı olacağı mütalaa edilmektedir. Fuarlara katılım bu çerçevede önem taşımaktadır. *Kopenhag Uluslararası Moda Fuarı'na* ülkemiz 1994 yılında milli düzeyde katılmış olmasına rağmen ülkemiz pavyonunun fuar alanındaki konumunun iyi olmaması nedeniyle beklenen sonuç alınamamıştır. Aynı durum, uzun bir aradan sonra katılım sağlanan

Şubat 2004 ayındaki Moda Fuarı'nda da yaşanmıştır. Ancak, daha önceden fuar idaresiyle kurulacak temaslar çerçevesinde iyi bir yer temin edilmesi koşuluyla bu fuara katılımın başarılı sonuçlar verebileceği öngörülmektedir.

Genel olarak ihracata bağlı olan Danimarka'dan ileri teknoloji ve know-how transferi yönünde işbirliğine gidilmelidir. Rüzgar enerjisi ve çevre teknolojisi, gıda işleme sanayi aslanlarında son derece gelişmiş olan Danimarkalı firmalarla işbirliği imkanları mevcuttur. Çevre ile dost teknolojiyle üretime önem verilen ülkede organik ürünlere ilgi artmaktadır. Türkiye, bu alanda da Danimarka pazarına girme potansiyeline sahiptir.

Türkiye'nin ihraç ürünlerinde başı çeken tekstil ve hazır giyim alanında Danimarka'nın genel ithalatı gittikçe artmaktadır. Bu artış göz önüne alındığında Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektöründe ihracatının önemini koruyacağı görülmektedir.

Ülkemiz açısından diğer bir önemli ekonomik işbirliği olanağı ise, Danimarkalı firmaların ülkemizdeki yatırımlarıdır. Danimarka'nın yatırımlar alanındaki en önemli üç kuruluşu olan "Danimarka Sanayi Konfederasyonu (TÜSİAD'ın muadili)", "Danimarka Ticaret Odası (TOBB'un muadili)" ve Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet göstermekte olan "Danish Trade Council", önümüzdeki on yıllık süre zarfında en cazip üç yatırım merkezinden biri olarak ülkemizi belirlemişler ve kamuoyuna da açıkladıkları bu karara istinaden, yatırımlar alanında bir işbirliği ve ikili ilişkileri geliştirme programını uygulamaya sokmuşlardır. Bu çerçevede, 2005 yılı içinde Danish Trade Council tarafından ülkemize enerji ve çevre yatırım heyeti ziyareti gerçekleştirilirken, Dansk Industri tarafından makine sanayi yatırım heyeti ziyareti düzenlenmiştir.

Danimarka'da çevre bilinci ve çevrenin korunması gündemin en önemli maddelerden birini oluşturmakta ve bu husus tüketim kalıplarını da etkilemektedir. Örneğin organik (ekolojik) yani yapay ve kimyasal maddeler kullanılmaksızın üretilen meyve, sebze ve diğer gıda maddelerine yönelik talep giderek artmaktadır. İhracatta ürünün organik olduğunu belirten belgelendirme işlemleri ve organik gıda maddeleri üretiminin artırılmasına dönük önlemler ile ülkemiz ihracatçılarının avantajlı konuma gelebileceği düşünülmektedir.

Danimarka'nın önemli ithalat kalemlerinden olan ve ülkemizde önemli bir gelişme kaydeden otomotiv sektörünün de ihracatımız açısından potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir. Danimarka halkının genel tüketim alışkanlıkları ve Müşavirliğimize iletilen ithalat talepleri dikkate alındığında ise içki(şarap), bebek tekstil ürünleri, seramik ürünleri, camdan mamul eşya gibi özel tüketim mallarının Danimarka pazarında yer edinebileceği düşünülmektedir.

Ülkemiz bağlamında Danimarka pazarı ele alındığında, ülkemiz mallarının Danimarkalılar tarafından hiç tanınmadığı ortaya çıkmaktadır. Esasen, Danimarkalıların ülkemiz hakkındaki bilgileri oldukça kısıtlı siyasi bir takım önyargıların perdesinden öteye gitmemektedir. Bu konu hem olumlu hem olumsuz özellikler içermektedir. Olumsuz yanı, herhangi bir ürün alımında ülkemizin akıllara dahi gelmemesi veya çok gerilerde olmak suretiyle değerlendirmeye alınması teşkil etmektedir. Olumlu yanı ise, ülkemizin malları lehine yapılacak nispeten düşük bütçeli bir tanıtım kampanyasından etkili sonuçların elde edilebilecek olmasıdır.

Bu bağlamda ayrıca, Danimarka pazarına/pazarında yapılacak etkin tanıtımın, yalnızca Danimarka değil diğer İskandinav ülkelerinde de etkili olacağı düşünülmektedir. (Danimarka, İskandinavların tipik tüketici özelliklerine sahiptir). Bu çerçevede, Danimarka Pazarının ve dolayısıyla İskandinav Pazarının ülkemiz ihracatında önemli bir yer edinmesi, zengin bir pazar olan İskandinav ülkelerindeki pazar payımızın geliştirilmesi, ülkemiz enerji ve çevre projelerine ilişkin Danimarkalı firmaların yatırımlarının artırılması vb. yoluyla ülkemiz ekonomisine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu noktada, başta İsveç olmak üzere tüm İskandinav ülkelerinin Danimarka pazarını yakından takip ettiklerini ve Danimarka pazarında etkili olan ülkelere ve mal gruplarına yöneldiklerini, ayrıca pek çok yabancı firmanın Danimarka'yı İskandinav ülkelerinin yanı sıra, başta Almanya olmak üzere Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin önemli bir bölümü için geçiş ve dağıtım noktası olarak kullandıklarını belirtmek de yararlı olacaktır.

Hâlihazırda ticari ve ekonomik ilişkiler açısından iki ülke arasında önemli bir sorun bulunmamakla beraber, son dönemde yaşanan karikatür krizinin karşılıklı temas ve ziyaretlerde bir durgunluk yarattığı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

T.C. Kopenhag Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği

<http://www.musavirlikler.gov.tr/index.cfm?ulke=DK&dil=TR&Submit=Giri%C5%9F>

Dış Ticaret Müsteşarlığı

<http://www.dtm.gov.tr/anl/raporlar/AVRUPA/DANIMARKA.doc>

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

<http://www.kosgeb.gov.tr/Yayinlar/default.asp?Action=...&ID=71>

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)

www.deik.org.tr/bultenler/2006130162721Danimarka-Aralik2005.pdf